

Cofinancé par le
programme Erasmus+
de l'Union européenne

UNIVERSITATEA
„ALEXANDRU IOAN CUZA”
din IAȘI

جامعة شعيب الدكالي
UNIVERSITÉ CHOUAÏB DOUKKALI

جامعة الأخوين
AL AKHAWAYN
UNIVERSITY

جامعة مولاي إسماعيل
UNIVERSITÉ MOULAY ISMAÏL

Royaume du Maroc
Ministère de l'Enseignement Supérieur,
de la Recherche Scientifique et de l'Innovation

Principes et cadres de l'approche qualité en évaluation des apprentissages

Emilio ALISS

Jean-Luc GILLES

Jean-Michel RIGO

Plan de la présentation

1. Facteurs clés et cadres axiologique et contextuel de l'approche qualité en évaluation des apprentissages
2. Etude de cas — Le *Bachelor of Medicine* à l'UHasselt
3. Etude de cas — Cochabamba

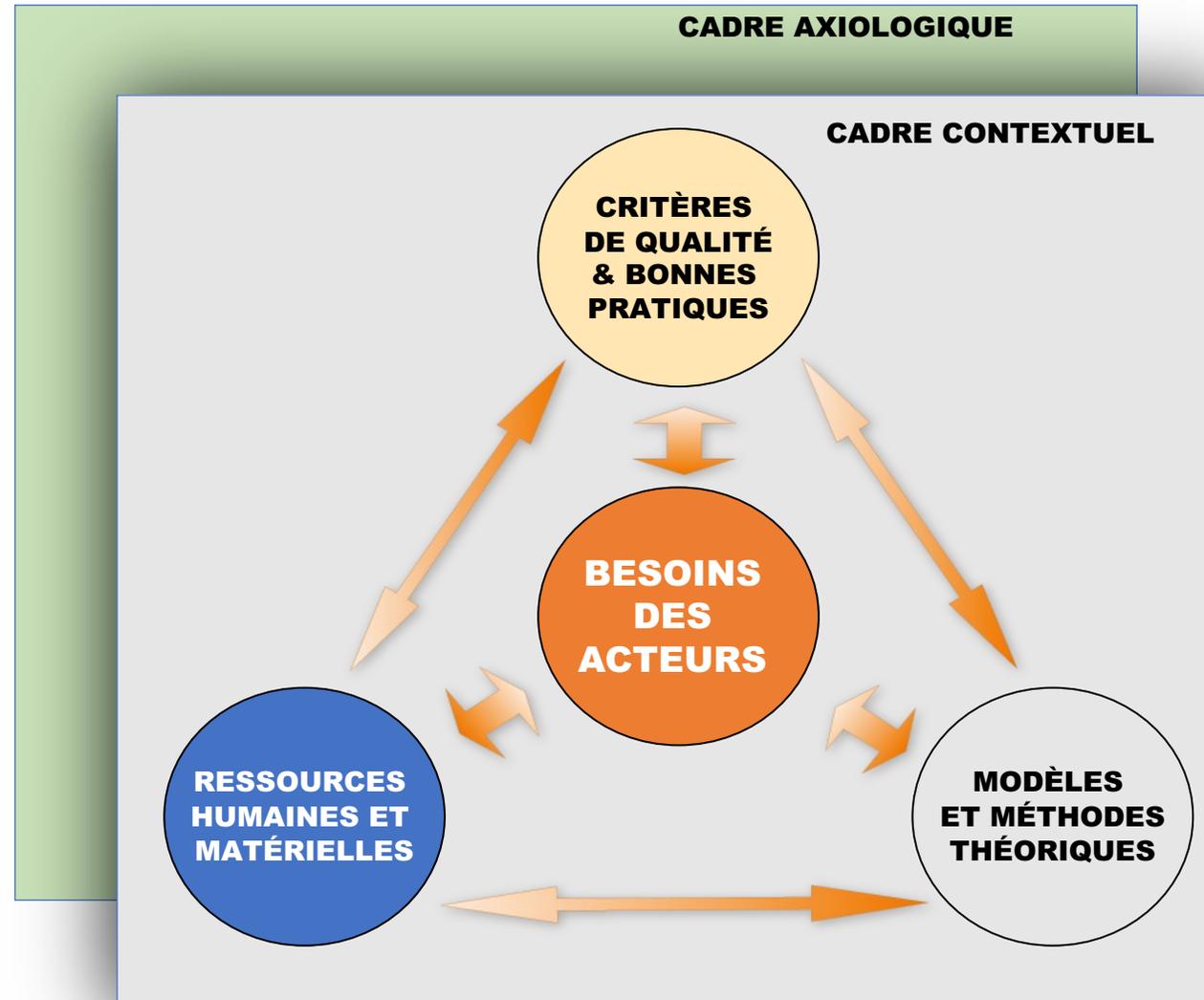
Partie 1

Cofinancé par le
programme Erasmus+
de l'Union européenne

Facteurs clés et cadres axiologique et contextuel de l'approche qualité en évaluation des apprentissages

Jean-Luc Gilles

→ Validité

→ Fidélité

→ Sensibilité

→ Diagnosticité

→ Équité

→ Communicabilité

→ Authenticité

→ Praticabilité

*Deux exemples de bonnes
pratiques en évaluation des
apprentissages*

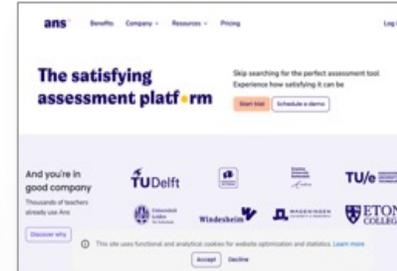
Tables de spécifications (TDS)

*Technique des
degrés de certitude*

**RESSOURCES
 HUMAINES ET
 MATÉRIELLES**

ans.app

Pr. Najib EL KAMOUN

PROFESSEUR À LA FACULTÉ DES SCIENCES, EL JADIDA, UNIVERSITÉ CHOUAIB DOUKKALI

Membres CEDAPE

Mr. Ibrahim MRANI
 PROFESSEUR, FS, EL JADIDA

Pr. Abdelhakim QACHAR
 PROFESSEUR À LA FSJES D'EL JADIDA,
 UNIVERSITÉ CHOUAIB DOUKKALI

Pr. Bouchra CHOUGRANI
 FACULTÉ DES LETTRES ET DES SCIENCES
 HUMAINES, UNIVERSITÉS CHOUAIB
 DOUKKALI

Pr. Khalid EL KHADIRI
 PROFESSEUR À LA FACULTÉ DES
 SCIENCES, EL JADIDA UNIVERSITÉ
 CHOUAIB DOUKKALI

Pr. Ouidad LABOUIDYA
 PROFESSEUR À LA FACULTÉ DES
 SCIENCES, EL JADIDA UNIVERSITÉ
 CHOUAIB DOUKKALI

Pr. Rahhal ERRATTAHI
 PROFESSEUR À L'ECOLE NATIONALE DES
 SCIENCES APPLIQUÉES D'EL JADIDA

Pr. Mohamed SAHABI
 PROFESSEUR À LA FACULTÉ DES
 SCIENCES, EL JADIDA UNIVERSITÉ
 CHOUAIB DOUKKALI

Pr. Fayçal GOURRHAR
 PROFESSEUR À L'ECOLE SUPÉRIEURE
 D'EDUCATION ET DE FORMATION,
 UNIVERSITÉ CHOUAIB DOUKKALI

Pr. Rachid HILAL
 PROFESSEUR À LA FACULTÉ DES
 SCIENCES, EL JADIDA UNIVERSITÉ
 CHOUAIB DOUKKALI

Pr. Donia Rabhi
 PROFESSEUR À LA FSJES D'EL JADIDA,
 UNIVERSITÉ CHOUAIB DOUKKALI

Pr. Youssef BADDI
 PROFESSEUR À L'ECOLE SUPÉRIEURE DE
 TECHNOLOGIES, SIDI BENNOUR,
 UNIVERSITÉ CHOUAIB DOUKKALI

**MODÈLES
ET MÉTHODES
THÉORIQUES**

Cycle de construction
et de gestion qualité
des évaluations en
formation

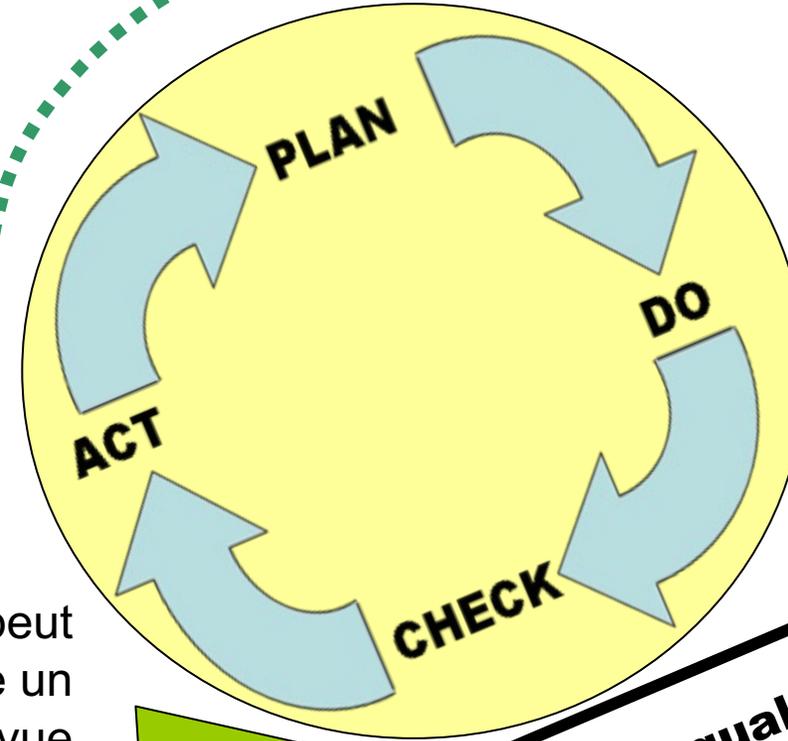
- « Plan » : préparation d'une action
- « Do » : mise en œuvre
- « Check » : vérification de l'atteinte des objectifs
- « Act » : mesures correctives et pérennisation

W. Deming
(1900 -1993)

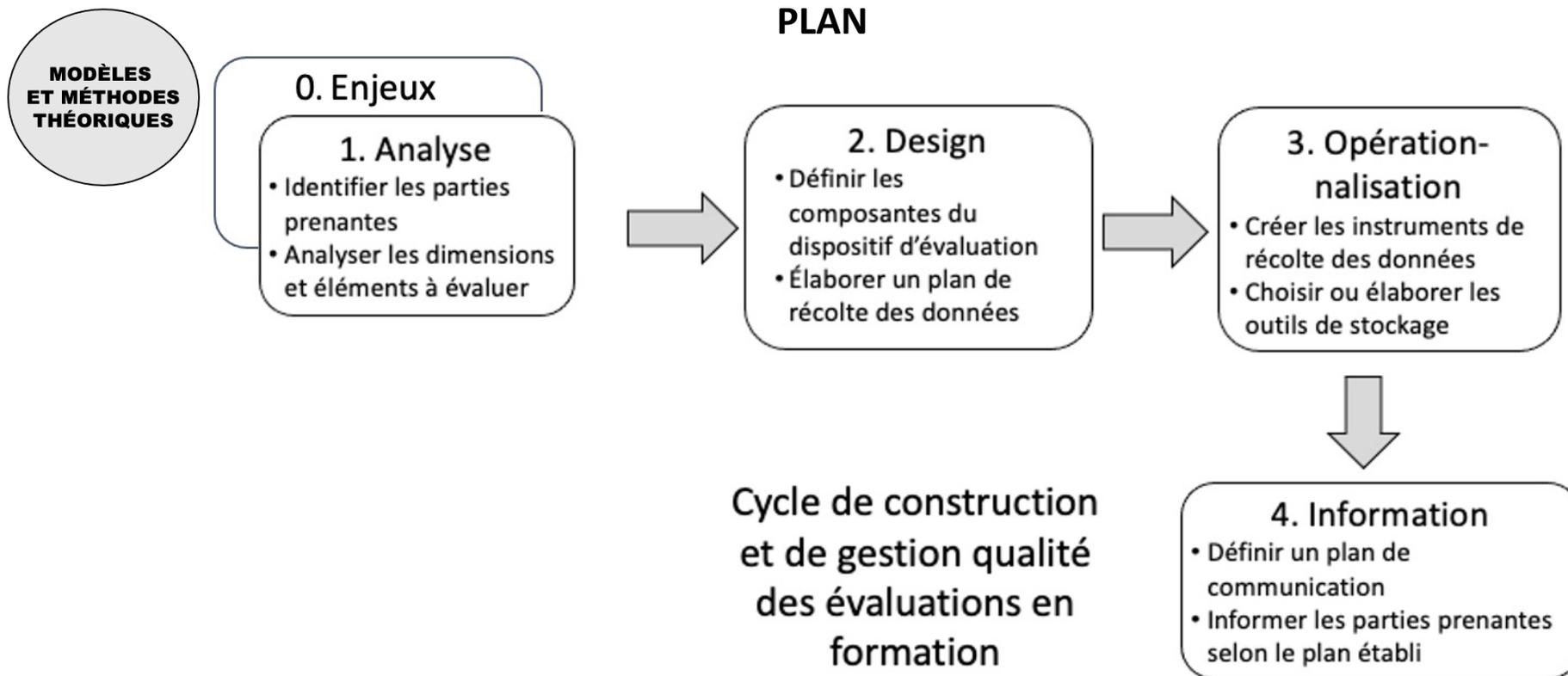
Le **système qualité** peut être considéré comme un cliquet anti-retour en vue d'éviter les problèmes récurrents

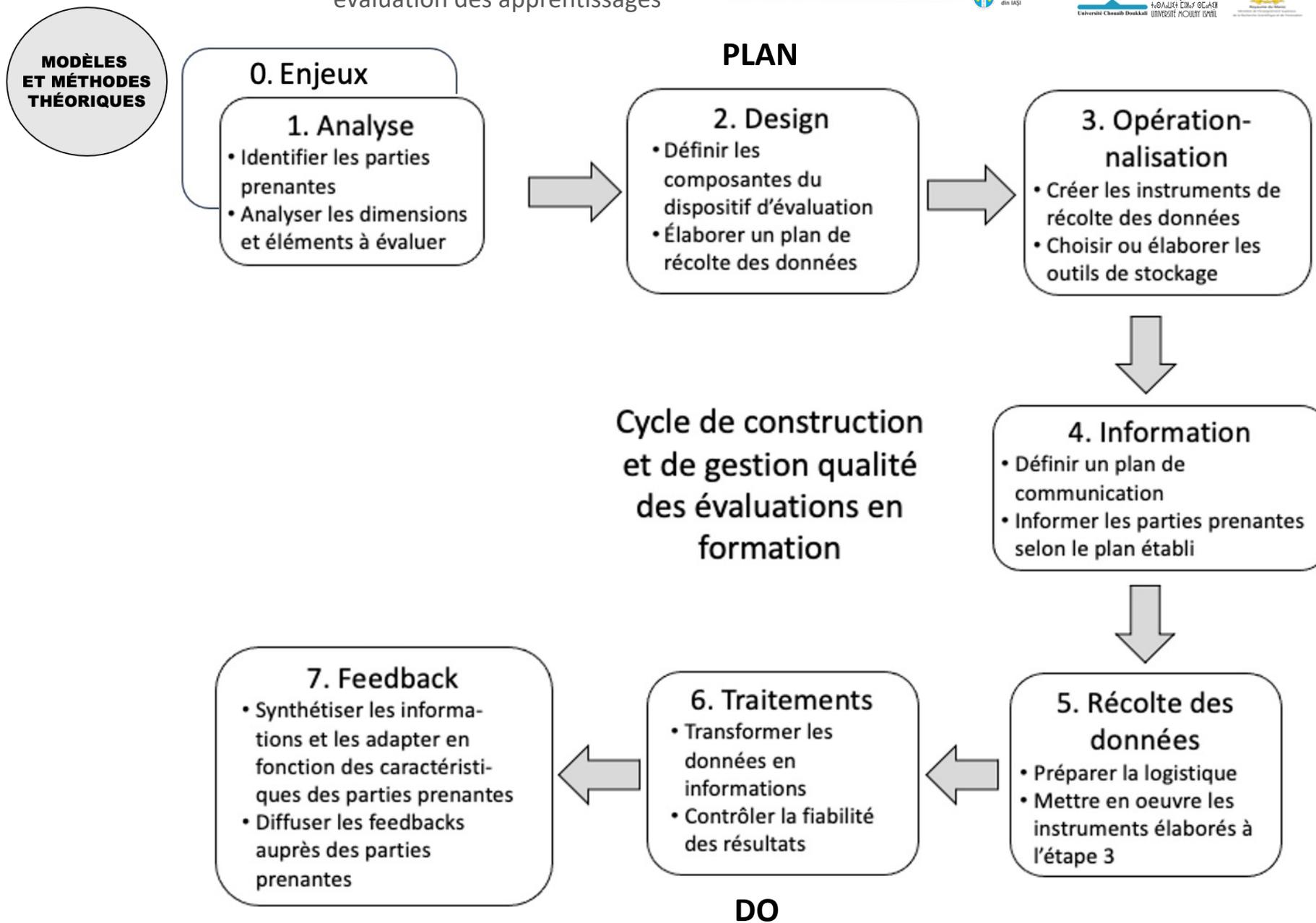
[cycle PDCA]
ou « Roue de Deming »

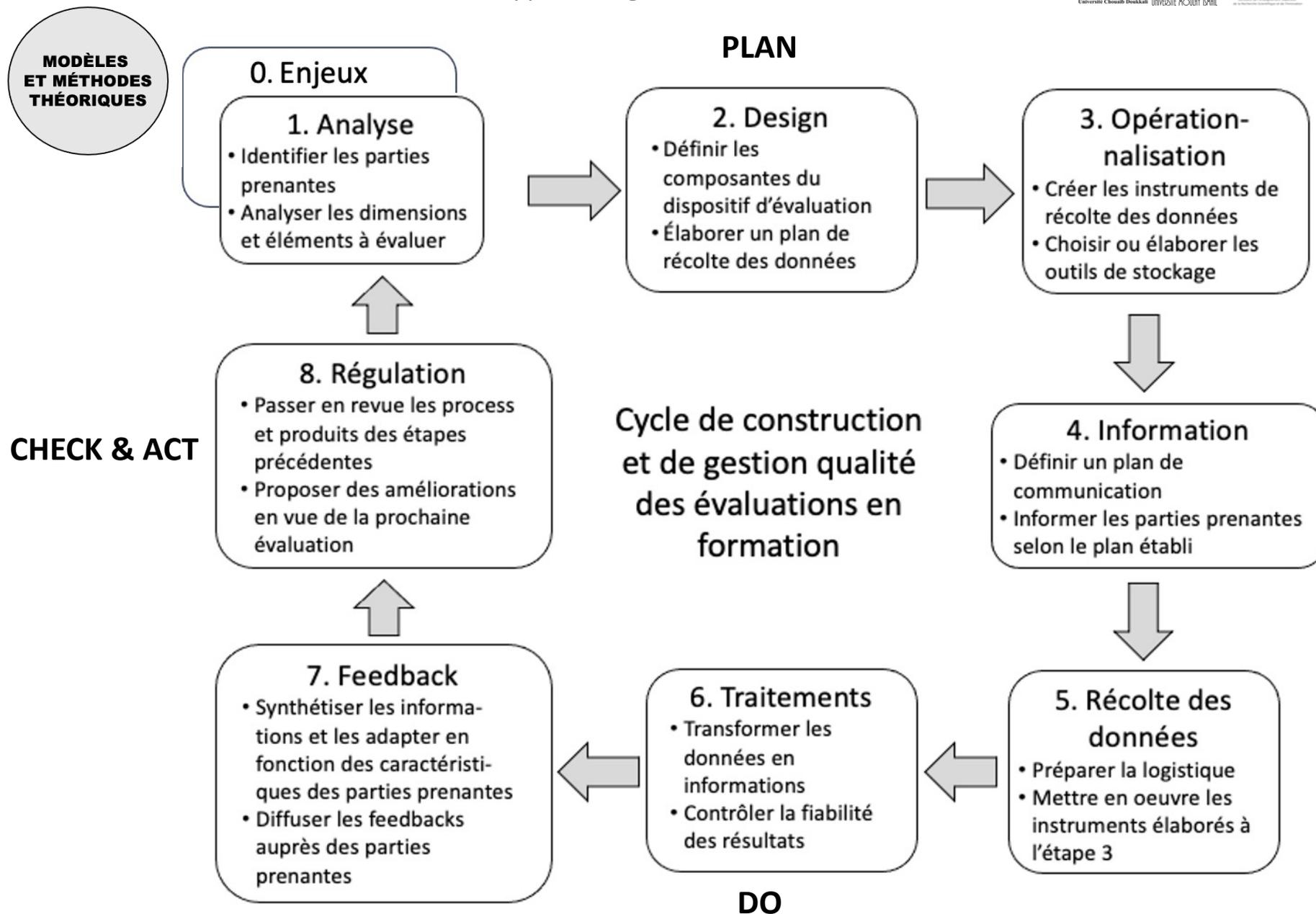

Amélioration de la qualité

Mesure des progrès
accomplis

**MODÈLES
 ET MÉTHODES
 THÉORIQUES**

VALIDITE   FIDELITE   SENSIBILITE   DIAGNOSTICITE   PRATICABILITE   EQUITE   COMMUNICABILITE   AUTHENTICITE

1. Analyse enseignement/formation	●			●				●
2. Mise en forme de l'épreuve	●	●	●	●		●	●	●
3. Construction des questions	●	●	●					●
4. Entraînement des étudiants		●				●	●	
5. Mise en œuvre de l'évaluation		●			●	●	●	
6. Correction et discussion	●	●		●	●	●		
7. Feedbacks aux étudiants				●	●	●	●	

Des évaluations de qualité ...

- ... qui soutiennent les apprentissages des étudiant·e·s
- ... qui participent à l'amélioration de la qualité des enseignements
- ... même lorsqu'on est confronté à la massification des effectifs étudiants

Partie 2

Cofinancé par le
programme Erasmus+
de l'Union européenne

Etude de cas — Le *Bachelor of Medicine* à l'UHasselt

Jean-Michel Rigo

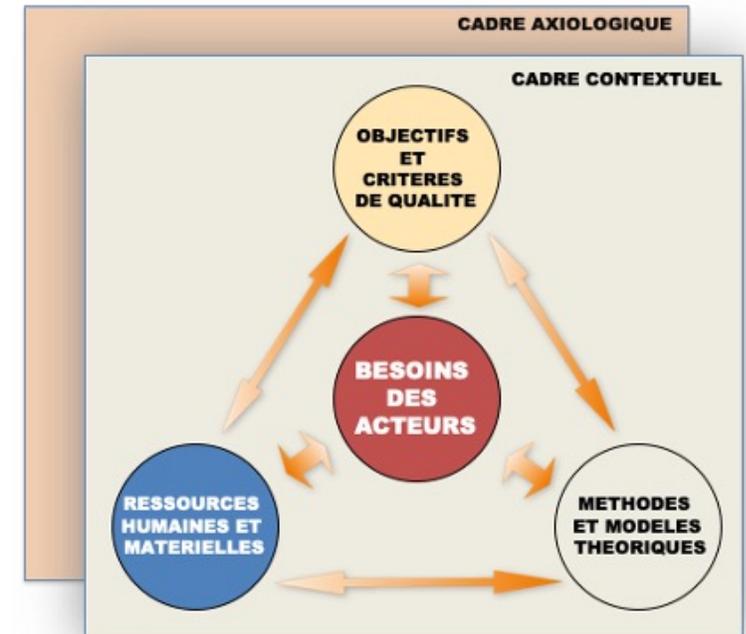

Un regard extérieur sur le *Bachelor of Medicine* à l'UHasselt

Etude de cas niveau 2

Tamara, Emilie, Selene
CAS-IEF, module 3

Bachelor en Médecine à
l'Université Hasselt :
Evaluation des compétences

Cadre axiologique — Enseignement @ UHasselt

- Modèle → approche didactique innovante
  - **Interactivité** et communauté d'apprentissage
  - Organisation en « **quartiles** »
  - **Compétences** académiques et professionnelles

voorbeeld lesweek

MAANDAG	DINSDAG	WOENSDAG	DONDERDAG	VRIJDAG
9:00 - 10:00 Inleidend college	9:00 - 10:00 College		9:00 - 10:00 College	9:00 - 10:00 Computeronder- steunend onderwijs
		11:00 - 12:00 Werkzitting in kleine groep met begeleider	11:00 - 12:00 Casusbespreking	11:00 - 12:00 Casusbespreking
		13:00 - 15:00 Practicum/ Vaardigheidstraining		13:00 - 15:00 Practicum/ Vaardigheidstraining
15:00 - 16:00 Werkzitting in kleine groep met begeleider				
				17:00 - 18:00 Responsiecollege waar rester- ende inhoudelijke problemen worden opgelost

Cadre contextuel — Enseignement @ Bachelor of Medicine UHasselt

• Objectifs

- **Centré sur l'étudiant** : interactif, personnel, motivant
- **Intégré**, multi- et inter-disciplinaire

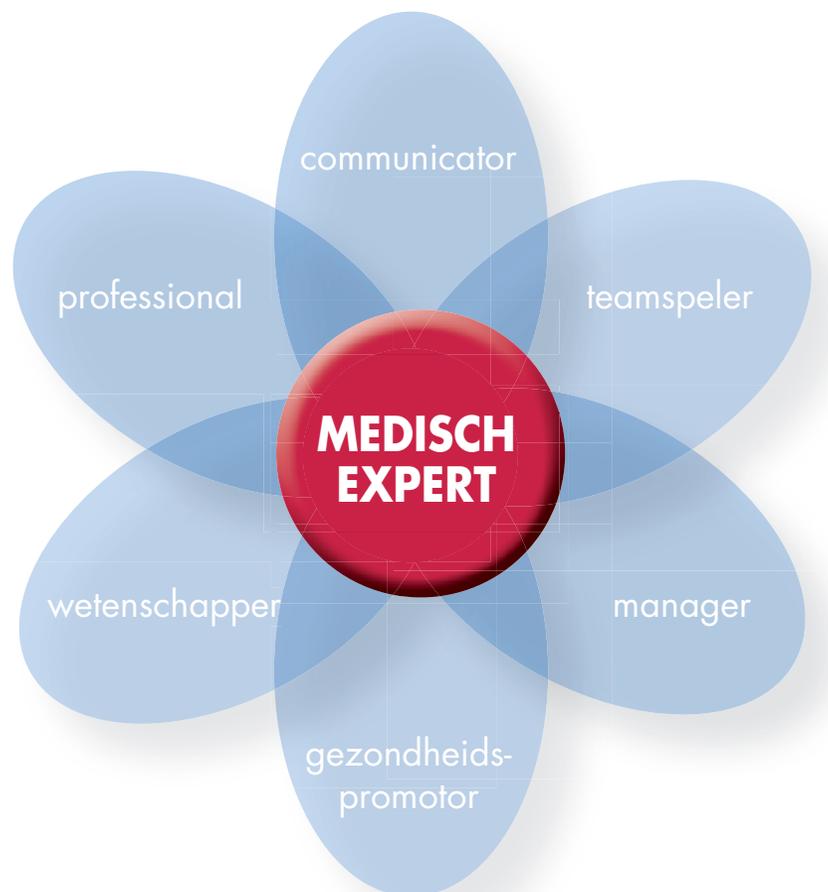
• Besoins des acteurs

- « Authentique » : accent sur la pratique et « **centré sur le patient** » → **modèle CanMEDs**
- Guidance

Onze uitgangspunten zijn:

- sterke gerichtheid op de authentieke beroepspraktijk, op niveau van de **basisarts**
- focus op zorg voor de patiënt gerealiseerd door vroegtijdig contact met de werkvloer
- integrale visie op ziekte- en gezondheidszorg geïnspireerd vanuit de eerste lijn en veel voorkomende klachten
- nadruk op klinisch redeneren op het niveau van de basisarts waarbij alle grote pathofysiologische concepten aan bod komen
- optimaal gebruik van authentieke klinische casussen
- studeerbaarheid is prioritair en de studiebelasting wordt streng bewaakt en opgevolgd
- evolutie van opdrachtgestuurd naar probleemgestuurd onderwijs
- multidisciplinaire en waar mogelijk een interdisciplinaire aanpak met aandacht voor ethiek, wetenschappelijke vorming, diversiteit en individuele talentontwikkeling
- studenten worden gestimuleerd om zelf verantwoordelijkheid te nemen voor hun leerproces, inclusief competentieontwikkeling.
- gebruik van portfolio om de competentieontwikkeling te volgen

Plans stratégiques *Bachelor of Medicine*

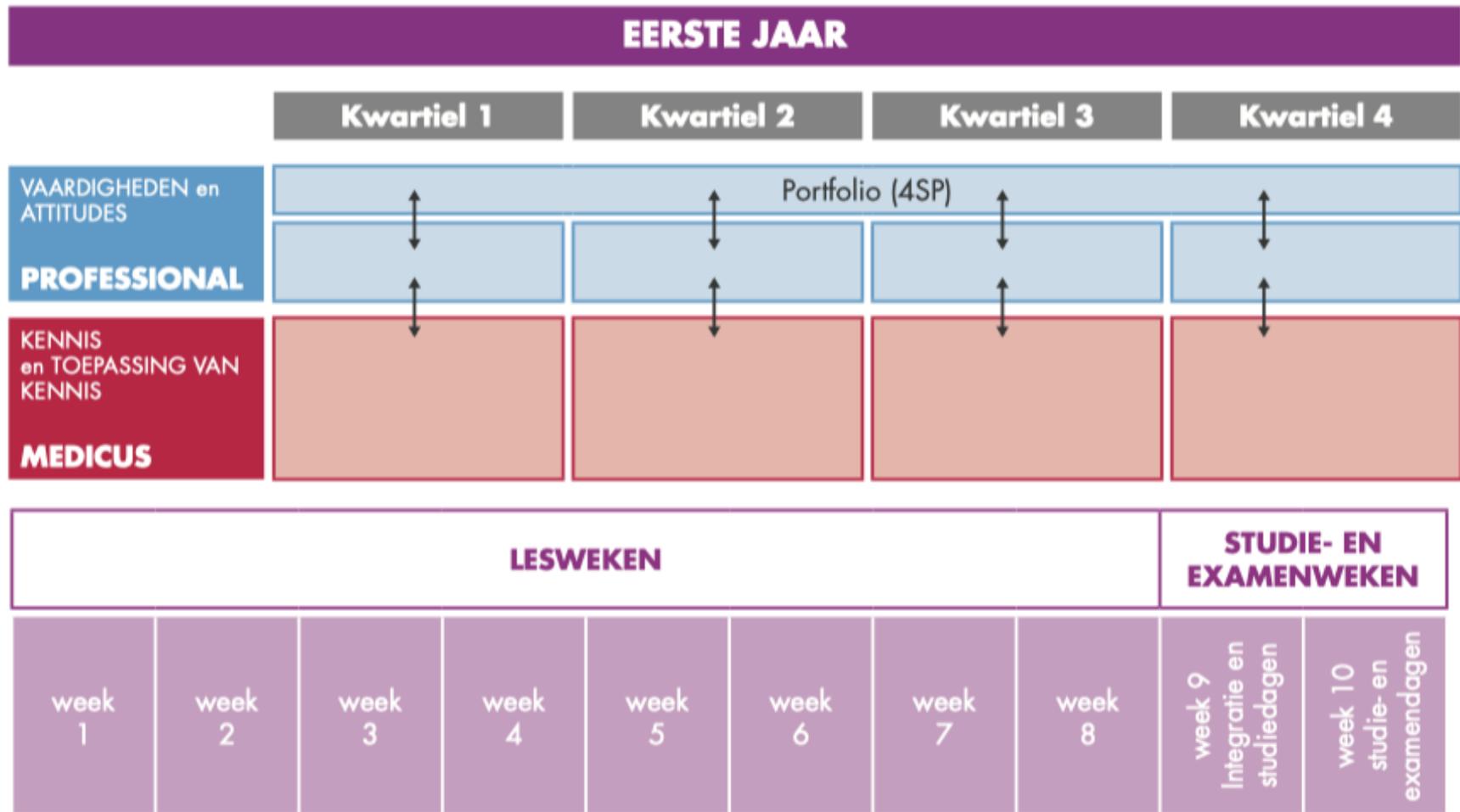
Perfördelheit
2006 en levenswetens
chappen

Strategieplan
Bachelor in de geneeskunde

UHASSELT
KNOWLEDGE IN ACTION

En pratique

- Quartiles = modules de 10 semaines
- Contrôle du temps (45h / semaine)

Enseignement « centré sur le patient »

THEMACASUS

Een themacausus of inleidende casus vormt de klinische kapstok waaraan nieuwe leerstof voor een bepaalde periode van 1 of meerdere weken wordt opgehangen. Deze casus vertrekt zoveel mogelijk vanuit de klacht en de eerstelijns geneeskunde. Op deze casus wordt best meermaals teruggekomen.

INTEGRATIECASUS

Een integratiecasus combineert de verworven kennis van medicus en professional van het huidige en de voorgaande kwartielen. Deze casus weerspiegelt het verwachte niveau van integratie zoals wordt getoetst bij de eerstvolgende kwartieltoets.

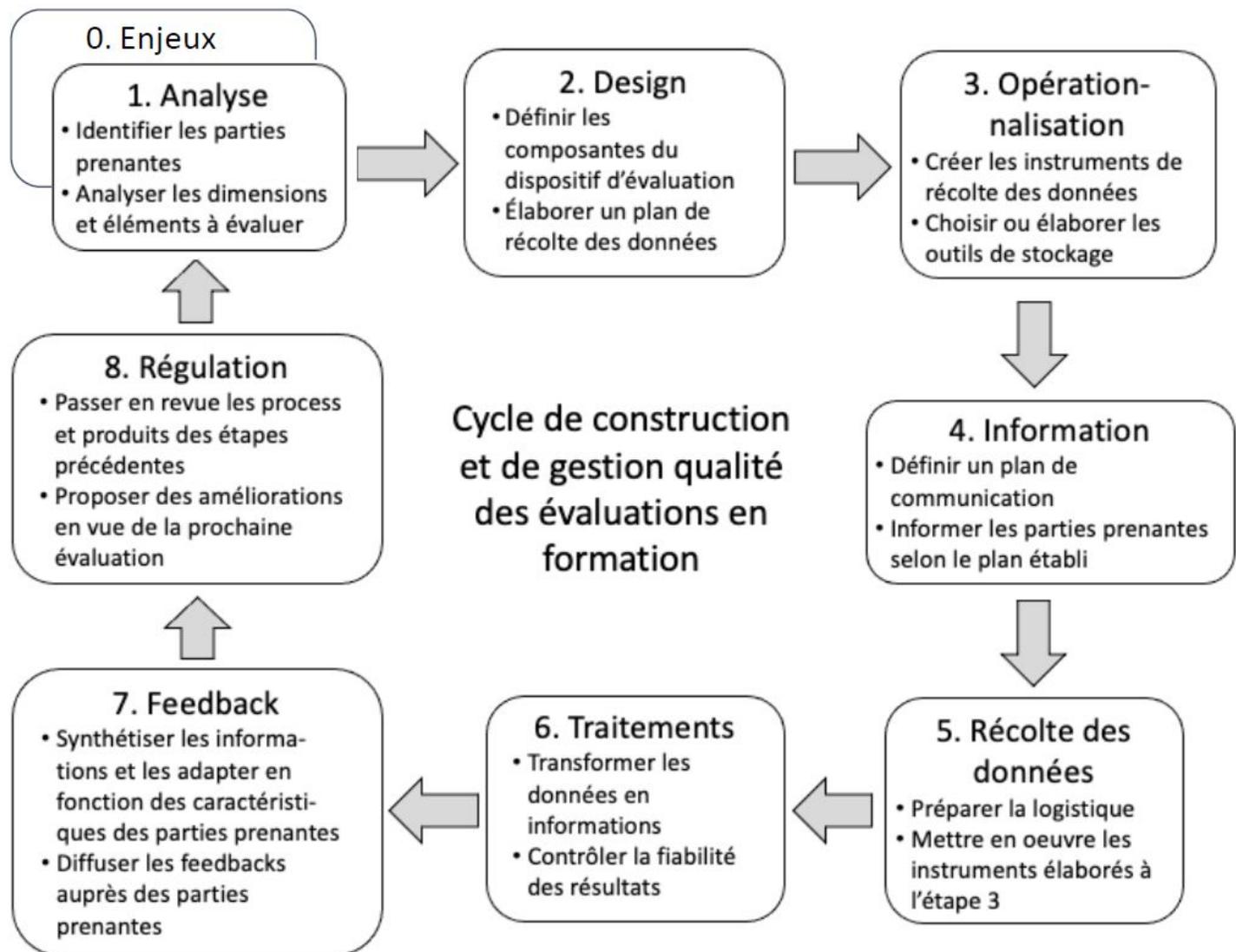
INTERDISCIPLINAIRE CASUS

In elk kwartiel wordt één interdisciplinaire casus aangeboden. In deze casus wordt het verhaal van de patiënt vanuit een 360°-visie op zorg bekeken.

- Études de cas
- Stages
- Ambassade de patients
- ...

Evaluations

Evaluations

- **Formatives**
  - Auto-évaluations avec feedback
  - QO, images et préparations (anatomie, histologie)
  - QCM-DC & SGI → **plateformes DOCIMO, puis ANS**
- **Sommatives**
  - QO, images et préparations (anatomie, histologie)
  - QCM-DC & SGI → plateformes DOCIMO, puis ANS

TOETSEN

LEERTOETS
 Focus: formatieve toetsing

In ieder kwartiel van ieder opleidingsjaar worden in de lijn medicus minstens twee verplichte elektronische leertoetsen ingericht met elektronische feedback. Deelname wordt opgenomen in het portfolio onder de rol manager. De leertoetsen hebben een formatief karakter en informeren de student over de huidige verworven kennis en vaardigheden. De leertoets biedt bovendien de student de mogelijkheid om kennis te maken met het type evaluatie in het kwartiel.

KWARTIELTOETS (7SP MEDICUS, 3SP PROFESSIONAL)
 Focus: geïntegreerde kennis van het kwartiel

De kwartieltoets toetst de toepassing en integratie van kennis en vaardigheden uit verschillende inhoudsdomen. Er is een afzonderlijke kwartieltoets voor de lijn Medicus en voor de lijn Professional. Beide worden afgenomen in de laatste week van het kwartiel.

De kwartieltoets is een combinatie van verschillende toetsvormen (bijv. praktijkexamens, stationsexamens, open vragen, open boek examen, enz.).

KENNISTOETS (1+3=4 SP MEDICUS)
 Focus: domeinspecifieke kennis

Een kennistoets be vraagt de domeinspecifieke kennis van de lijn Medicus van het betrokken kwartiel.

Er zijn twee kennistoetsen in ieder kwartiel: een eerste kennistoets in (de buurt van) week 4 (1 SP, 20 MCQ) en een tweede kennistoets in de laatste lesweek (3 SP, 40 MCQ waarvan 10 over week 1-4). De combinatie van beide kennistoetsen resulteert in een gewogen eindcijfer (/20).

Er is geen herkansing mogelijk tijdens het kwartiel tenzij bij overmacht.

Tolerantieregels bij de kennistoets: indien een student 8/20 of 9/20 behaalt op het gewogen eindcijfer van de kennistoetsen, kan dit worden gecompenseerd mits de student minstens 10/20 behaalt als eindcijfer van het kwartiel.

PAK-TOETS
 Focus: blijvende, essentiële kennis aangepast aan opleidingsjaar

De PAK-toets (parate algemene kennistoets) is een onderdeel van het portfolio en toetst blijvende, essentiële basiskennis van alle voorgaande OPO's. Dit betekent dat de PAK-toets inhoudelijk varieert naargelang het opleidingsjaar. Studenten leggen eenmaal per opleidingsjaar op het einde kwartiel 3 een PAK-toets (pass-fail) af. Deze toets bestaat uit MCQ's. Omdat het hier over essentiële kennis gaat, ligt de cesuur¹ op 80%. De student legt de PAK-toets af totdat hij/zij slaagt.

¹Cesuur: de score die een student moet halen om te slagen op de toets. In het geval van de PAK-toets is dit 80/100

PORTFOLIO (4 SP/ JAAR, 1SP/KWARTIEL)
 groei in ConMEDS-rollen en persoonlijk ontwikkelingsplan

Timing van de toetsen

Er is een vaste timing van toetsing. In elk kwartiel zullen er minstens 2 formatieve leertoetsen aangeboden worden, 2 kennistoetsen en 2 kwartieltoetsen.

	week 1	week 2	week 3	week 4	week 5	week 6	week 7	week 8	week 9	week 10
INHOUD	Domeinspecifieke inhoud								2 à 3 integratie-dagen	
									Studie- en examenperiode	
EVALUATIE				OF kennistoets					kennistoets	
										Kwartieltoets lijn Medicus Kwartieltoets lijn Professional

De leertoetsen worden minstens 2 keer geprogrameerd in de lesperiode.
 De PAK-toets wordt 1 keer per jaar geprogrameerd.

Contrôle qualité

EVALUATIEVERGADERINGEN

Tijdens de onderwijsperiode worden er evaluatievergaderingen met studentafgevaardigden en onderwijsteams georganiseerd. Dankzij deze vergaderingen worden problemen snel en makkelijk gedetecteerd en opgelost. Dit is erg belangrijk tijdens de implementatie van het curriculum.

EVALUATIE-ENQUÊTES

Aan het einde van een OPO, maar voor het bekend maken van de cijfers, worden standaard enquêtes uitgestuurd naar studenten vanuit de dienst onderwijs. Bij een voldoende hoge responsiegraad kunnen knelpunten gedetecteerd worden.

FOCUSGROEPEN

Wanneer we studenten willen bevragen over gesignaleerde problemen of een ander specifiek onderwerp worden focusgroepen georganiseerd met een selectie studenten. De focusgroep wordt voorgezeten door de OMT-voorzitter.

ONDERWIJSDAGEN

Elk academiejaar wordt minstens 1 onderwijsdag door de opleiding georganiseerd. Deze dag wordt gebruikt om alle coördinatoren, co-titularissen en andere stakeholders samen te brengen en de stand van zaken omtrent het curriculum te evalueren.

DOCENTENPROFESSIONALISERING

De dienst Onderwijs biedt meerdere onderwijsprofessionaliseringstrajecten aan voor docenten. Voor individuele docentenprofessionalisering kan je terecht bij de onderwijskundige ondersteuner van de opleiding.

VISIO-O-CYCLUS

Visie – Innovatie – Strategie – Intervisie voor Ontwikkeling van Onderwijs (VISIO-O) is een 6-jarige cyclus die de externe opleidingsvisitaties vervangt.

KWALITEITSORG

- Réunions d'évaluation
- Enquêtes de satisfaction (N1)
- Focus-groupes
- Professionnalisation des enseignants
- Cycle VISIO-O

Partie 3

Cofinancé par le
programme Erasmus+
de l'Union européenne

Etude de cas — Cochabamba

Emilio Aliss

Cofinancé par le
programme Erasmus+
de l'Union européenne

**Merci de votre attention !
Questions ?**

emilioaliss@gmail.com

jean-luc.gilles@hepl.ch

jeanmichel.rigo@uhasselt.be